

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2022 m. lapkričio 15 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Alės Bukavienės (pranešėja), Virgilijaus Grabinsko (kolegijos pirmininkas) ir Gedimino Sagačio,

teismo posėdyje kasacinę rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal **ieškovės valstybės įmonės Lietuvos automobilių kelių direkcijos** kasacinį skundą dėl Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2021 m. gruodžio 7 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovės valstybės įmonės Lietuvos automobilių kelių direkcijos ieškinį atsakovei akcinei bendrovei Šiaulių bankui dėl išmokos pagal sutarties sąlygų įvykdymo garantiją priteisimo, trečiasis asmuo, nepareiškiantis savarankiškų reikalavimų, restruktūrizuojama uždaroji akcinė bendrovė „Kamesta“.

Teisėjų kolegija

nustatė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl teisės normų, reglamentuojančių garantijos išmokos sumokėjimą, aiškinimo ir taikymo.
2. Ieškovė VĮ Lietuvos automobilių kelių direkcija prašė teismo priteisti iš atsakovės AB Šiaulių banko 518 308,50 Eur garantinę išmoką, 6 proc. metines procesines palūkanas ir bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.
3. Ieškovė nurodė, kad ji ir trečiasis asmuo, nepareiškiantis savarankiškų reikalavimų, restruktūrizuojama UAB „Kamesta“ 2016 m. rugpjūčio 8 d. sudarė sutartį Nr. S-747 „Žvyrkelių, esančių Elektrėnų, Jonavos, Kaišiadorių ir Kėdainių rajonuose, kapitalinio remonto techninių darbo projektų parengimas, projektų valdymo priežiūra ir darbų atlikimas“. Sutarties sąlygų įvykdymui užtikrinti trečiasis asmuo (rangovė) pateikė atsakovės 2017 m. gegužės 18 d. sutarties sąlygų įvykdymo garantiją. Atsakovė garantijoje nustatytais sąlygomis neatšaukiamai įsipareigojo sumokėti garantijos gavėjai (ieškovei) ne daugiau kaip 518 308,50 Eur per 10 darbo dienų, gavusi pirmą raštišką ieškovės reikalavimą mokėti. Ieškovė kreipėsi į atsakovę dėl trečiojo asmens prisiimtų sutartinių įsipareigojimų neįvykdymo ir išmokos sumokėjimo pagal garantiją. Atsakovė atmetė ieškovės reikalavimą pagal garantiją nurodžiusi, kad jai nebuvo pateiktas ieškovės banko patvirtinimas, jog reikalavimą pasirašęs asmuo yra įgaliotas pasirašyti ieškovės vardu.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

4. Šiaulių apygardos teismas 2020 m. gruodžio 21 d. sprendimu ieškovės ieškinį atmetė; paskirstė bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.
5. Teismas nustatė, kad atsakovė 2017 m. gegužės 18 d. ieškovei išdavė sutarties sąlygų įvykdymo garantiją, t. y. nepriklausomą (banko) garantiją. Garantijoje nustatyta garantijos vykdymo sąlyga – reikalavimus ir kitus raštiškus pranešimus garantijos gavėjas turi pateikti garantui kartu su gautu savo banko patvirtinimu, kad pasirašęs asmuo yra įgaliotas pasirašyti garantijos gavėjo vardu. Ieškovei pareikalavus išmokėti garantijos sumą, atsakovė atsisakė ją išmokėti, nes ieškovė neįvykdė garantijos vykdymo sąlygų, t. y. nepateiktas ieškovės banko patvirtinimas, kad reikalavimą pasirašęs asmuo yra įgaliotas pasirašyti ieškovės vardu. Ieškovė su tokia atsakovės pozicija nesutiko teigdama, kad kartu su reikalavimu buvo pateikta AB „Swedbank“ 2017 m. lapkričio 27 d. parašų ir antspaudo pavydžių kortelė yra tinkamas banko patvirtinimas, jog joje nurodytas asmuo turi įgaliojimus pasirašyti ieškovės vardu.
6. Teismas pripažino, kad byloje pateikti rašytiniai įrodymai patvirtina, jog nėra pateiktas ieškovės banko (AB „Swedbank“) patvirtinimas dėl reikalavimą pasirašiusio asmens įgaliojimo pasirašyti ieškovės vardu. Teismas pažymėjo, kad ieškovė šios aplinkybės ir neneigia, tačiau vertina tai kaip formalų dalyką, kadangi atsakovė kitais būdais galėjo identifikuoti reikalavimą pasirašiusį asmenį.
7. Teismas akcentavo, kad ieškovė sutiko su sutarties sąlygų įvykdymo garantijos turiniu ir kartu, siekdama tinkamai pasinaudoti šiame garantiniame rašte nurodyta garantija, privalejo pasirūpinti, kad būtų tenkinamos visos garantiniame rašte nustatytos sąlygos.
8. Atsižvelgdamas į tai, kad ieškovė neneigia, jog jos reikalavimas neatitiko garantijos sąlygų, teismas konstatavo, kad ieškinyje nurodytais argumentais siekiama iš esmės pakeisti garantijos vykdymo sąlygas. Tokia pozicija prieštarauja vienam iš pagrindinių sutarčių teisės principų – teisėtai sudaryta ir galiojanti sutartis jos šalims turi įstatymo galią. Ginčo garantijos vykdymo sąlyga negali būti aiškinama plačiai, nes ji buvo suformuluota aiškiai ir konkrečiai – ieškovė įgis teisę pateikti reikalavimą atsakovei išmokėti garantiją tik kartu su savo banko patvirtinimu, kad pasirašęs asmuo yra įgaliotas pasirašyti garanto gavėjo vardu. Bet kokių alternatyvių įrodymų apie teisę pasirašyti reikalavimą priėmimas reikštų garantijos vykdymo sąlygų pakeitimą.
9. Priešinga išvada sukeltų teisinį neapibrėžtumą ir įpareigotų garantą vertinti ne vien garantiniame rašte nustatytas (šalių suderintas) garantijos sąlygas, bet ir jas interpretuoti, aiškinti plačiai bei atlikti subjektyvų vertinimą, o tai paneigtų garantijų pagal pirmą pareikalavimą (nepriklausomų garantijų) esmę, pažeistų susijusių šalių (įskaitant skolininko) teisėtus lūkesčius, teisingumo ir sąžiningumo principus, sukurtų teisinio netikrumo ir neapibrėžtumo situaciją, kai kreipdamasis į teismą garantijos gavėjas galėtų išsireikalauti lėšas pagal garantiją, net ir nesilaikydamas garantijos sąlygų.
10. Teismas, atsižvelgdamas į tai, kad pati ieškovė iš esmės neginčija fakto, jog formalūs trūkumai egzistavo reikalavimo pateikimo metu, nusprendė, kad ieškinio reikalavimas negali būti laikomas pagrįstu, kadangi kartu su reikalavimu atsakovei apmokėti sutarties sąlygų įvykdymo

garantijoje nurodytą pinigų sumą ieškovė privalėjo pateikti ir šiame garantiniame rašte tiksliai įvardijamus dokumentus, o būtent – kartu su reikalavimu mokėti nateikti AB „Swedbank“ patvirtinimą, kad pasirašęs asmuo yra įgaliotas pasirašyti ieškovės vardu. Ieškovei neįvykdžius sutarties sąlygų įvykdymo garantijoje aiškiai įvardyto reikalavimo, vadovaujantis šio garantinio rašto sąlygomis, atsakovė neturėjo ir neturi teisinio pagrindo tenkinti iš šios garantijos kildinamo ieškovės reikalavimo mokėti ieškinyje nurodytą sumą.

11. Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, išnagrinėjusi bylą pagal ieškovės apeliacinį skundą, 2021 m. gruodžio 7 d. nutartimi paliko nepakeistą Šiaulių apygardos teismo 2020 m. gruodžio 21 d. sprendimą.
12. Ieškovė apeliaciniame skunde įrodinėjo būtinybę nagrinėjamu atveju vadovautis Lietuvos apeliacinio teismo nutartyje civilinėje byloje [Nr. e2A-212-407/2020](#) nustatytais, prejudicinę reikšmę turinčiomis aplinkybėmis, jog ieškovė turi teisę gauti sumą, mokėtiną pagal garantiją, o atsakovė privalo šią sumą ieškovei išmokėti. Kolegija, pasisakydama šiuo klausimu, nurodė, kad aplinkybės, susijusios su tuo, ar ieškovė tinkamai pasinaudojo teise reikalauti sumokėti garantijos sumą, nebuvo įrodinėjimo dalykas minėtoje byloje. Lietuvos apeliacinis teismas civilinėje byloje Nr. e2A-212-407/2020 nors ir pasisakė dėl ieškovės teisės į garantiją, tačiau nesprendė, ar ieškovė tinkamai įgyvendino garantijos sąlygas, neįpareigojo atsakovės sumokėti garantijoje nurodytą sumą, nevertino sumos dydžio ir reikalavimo pagrįstumo. Todėl kolegija nusprendė, kad Lietuvos apeliacinio teismo civilinėje byloje [Nr. e2A-212-407/2020](#) nustatytos aplinkybės nesudaro pagrindo spręsti, jog atsakovės pareiga išmokėti garantijos sumą ieškovei patvirtinta minėta Lietuvos apeliacinio teismo nutartimi.
13. Kolegija nurodė, kad šioje byloje ieškovė neneigia, jog kartu su reikalavimu atsakovei ji pateikė ne atsakovės reikalaujamą ieškovės banko patvirtinimą, o 2017 m. lapkričio 27 d. parašų ir antspaudo pavyzdžių kortelę.
14. Kolegijos manymu, ieškovės pateikta parašų ir antspaudo pavyzdžių kortelė ir atsakovės reikalaujamas kliento mokėjimo reikalavimo perdavimas yra dvi atskiros ieškovės banko (AB „Swedbank“) teikiamos paslaugos klientams. Viešai prieinamų AB „Swedbank“ paslaugų ir operacijų įkainių 27 dalyje (dokumentiniai atsiskaitymai ir garantijos), banko garantijų skilties (3 punktas) 3.7 papunktyje nurodyta AB „Swedbank“ teikiama paslauga „Kliento mokėjimo reikalavimo perdavimas“. Minėtų įkainių (kitos paslaugos) 4 punkte nustatyta kita banko teikiama paslauga – „Parašų ir antspaudo pavyzdžių patvirtinimas“. Šios aplinkybės, kolegijos vertinimu, sudaro pagrindą teigti, kad ieškovės atsakovei pateiktas dokumentas iš esmės skiriasi nuo atsakovės reikalaujamo ieškovės banko patvirtinimo savo paskirtimi. Parašų ir antspaudo pavyzdžių kortelėje nebuvo nei AB „Swedbank“ atsakingų darbuotojų patvirtinimo, nei AB „Swedbank“ antspaudo, be to, kortelė sudaryta 2017 m. lapkričio 27 d., o reikalavimas atsakovei pateiktas 2018 m. gegužės 8 d., todėl neaišku, ar kortelėje pateikti duomenys tebėra aktualūs.
15. Kolegija pažymėjo, kad kadangi garantija nustatyto įsipareigojimo įvykdymas sukelia tiesioginius turtinius padarinius garantui, tai jo pareiga mokėti garantijos sumą kyla tik tada, kai yra įvykdomos visos garantijoje nurodytos jos vykdymo sąlygos, ir, priešingai, jeigu kreditoriaus reikalavimas ar prie jo pridėti dokumentai neatitinka garantijos vykdymo sąlygų, tai garantas turi teisę atsisakyti tenkinti kreditoriaus reikalavimą.

III. Kasacinio skundo, atsiliepimų į kasacinį skundą teisiniai argumentai

16. Kasaciniu skundu ieškovė prašo panaikinti Šiaulių apygardos teismo 2020 m. gruodžio 21 d. sprendimą, Lietuvos apeliacinio teismo 2021 m. gruodžio 7 d. nutartį ir ieškovės ieškinį tenkinti visiškai, priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:
 - 16.1. Teismai nukrypo nuo Lietuvos apeliacinio teismo analogiškoje byloje suformuotos praktikos (Lietuvos apeliacinio teismo 2014 m. gegužės 21 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2-647/2014) ir pažeidė teismo pareigą remtis precedentais. Šioje byloje buvo suformuluota teisės taikymo ir aiškinimo taisyklė, kad būtent prievolės, užtikrintos garantija, neįvykdymas yra esminė garantijos mokėjimo sąlyga; tam tikrų formalumų, susijusių su garantija, įvykdymas ar neįvykdymas nėra esminė garantijos (ne)mokėjimo sąlyga ir negali paneigti teisės į garantiją.
 - 16.2. Teismai netinkamai taikė ir aiškino Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – [CK](#)) 6.92 straipsnio 4 dalį, 6.93 straipsnio 4 dalį, Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – [CPK](#)) 176, 185 straipsnius, t. y. nepagrįstai nusprendė, kad ieškovė atsakovei nepateikė garantijoje nurodytų dokumentų.
 - 16.3. Ieškovė tinkamai, laikydamasi garantijos sąlygų, pateikė atsakovei dokumentus (išduodamus ieškovės banko AB „Swedbank“), kurie patvirtina, kad ieškovės reikalavimą atsakovei sumokėti garantijoje nustatytą sumą pasirašė turintis teisę tokį reikalavimą ieškovės vardu pasirašyti asmuo.
 - 16.4. Ieškovė dar 2018 m. gegužės 8 d. kartu su reikalavimo originalu atsakovei pateikė ieškovės banko, t. y. AB „Swedbank“, 2017 m. lapkričio 27 d. parašų ir antspaudo pavyzdžių kortelę, kurioje yra nurodytos ieškovės darbuotojų (tarnautojų) pareigos, vardai, pavardės, asmens kodai bei parašų pavyzdžiai, tarp kurių buvo nurodytas ir reikalavimą pasirašęs laikinai direktoriaus pareigas einantis V. A. bei jo parašo pavyzdys.
 - 16.5. Jeigu atsakovei ieškovės pateikti dokumentai buvo netinkami, atsakovė turėjo bendradarbiauti ir kooperotis: informuoti ieškovę ir aiškiai nurodyti, kokie dokumentai ir dėl kokių konkrečių priežasčių yra netinkami; nurodyti ieškovei, kokius konkrečiai dokumentus ieškovė turėtų pateikti, kad atsakovė išmokėtų garantijos sumą.
 - 16.6. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikoje (pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. birželio 8 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-280/2012](#)) pripažįstamas turinio prieš formą viršenybės principas, kuris reiškia, kad vertinant dokumento reikšmę pirmenybė turi būti teikiama dokumento turiniui, o ne formai. Akivaizdu, kad menki formalūs garantijos sąlygų neatitikimai – ne tokios formos, kokios reikalauja atsakovė, ieškovės banko dokumentų (kurie savo turiniu atitinka atsakovės reikalavimus) pateikimas – neturėtų panaikinti ieškovės teisės gauti garantijoje nustatytą sumą.
17. Atsakovė atsiliepimu į kasacinį skundą prašo atmesti ieškovės kasacinį skundą, priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Atsiliepime nurodomi šie argumentai:
 - 17.1. Byloje, kurioje sprendžiamas ieškovės ir atsakovės ginčas, ir ieškovės nurodytoje Lietuvos apeliacinio teismo civilinėje byloje [Nr. 2-647/2014](#) buvo nagrinėjami visiškai skirtingi ginčai ir teisiniai klausimai, o faktinės bylų aplinkybės nėra identiškos, todėl teismai negalėjo taikyti Lietuvos apeliacinio teismo civilinėje byloje [Nr. 2-647/2014](#) suformuluotų teisės taikymo ir aiškinimo taisyklių.
 - 17.2. Kasacinio skundo argumentai patvirtina, kad ieškovė, pateikdama atsakovei reikalavimą apmokėti pagal garantiją, nesilaikė griežtų garantijos sąlygų ir savaip jas interpretavo, nepateikė atsakovei garantijoje nurodytų dokumentų, todėl atsakovė pagrįstai atsisakė apmokėti pagal garantiją.
 - 17.3. Ieškovės bankas, kuriame ji turi sąskaitą, yra AB „Swedbank“. Pagal garantijos sąlygas būtent šis bankas turėjo raštu patvirtinti atsakovei, kad reikalavimą dėl apmokėjimo pagal garantiją pasirašęs asmuo yra įgaliotas pasirašyti garantiją gavėjo vardu.
 - 17.4. Ieškovė nurodo, kad atsakovei buvo pateikusi 2017 m. lapkričio 27 d. AB „Swedbank“ parašų ir antspaudo pavyzdžių kortelę.

Tačiau ši kortelė negali būti laikoma patvirtinimu, kad reikalavimą pasirašęs asmuo turi įgaliojimus pasirašyti ieškovės vardu, nes toks dokumentas garantijoje nenurodytas. Be to, AB „Swedbank“ parašų ir antspaudų pavyzdžių kortelės paskirtis nėra susijusi su kitų bankų garantijų apmokėjimu – kortelė naudojama banko viduje, klientui atliekant pinigines operacijas, tai banko (AB „Swedbank“) vidinis dokumentas.

- 17.5. Tokios garantijos sąlygos kaip garantijos suma, apmokėjimo tvarka ir terminai ieškovei nebuvo šurprizinės, jos buvo suderintos su ieškove ir jai priimtinos. Sąlygos buvo suformuluotos aiškiai ir suprantamai. Atsakovės atsakymai dėl atsisakymo apmokėti pagal garantiją nors ir lakoniški, tačiau aiškūs ir informatyvūs. Todėl ieškovė nepagrįstai kasaciniame skunde teigia, kad atsakovė pažeidė bendradarbiavimo pareigą.
- 17.6. Atsakovė garantijoje nėra įsipareigojusi tikrinti asmens, kuriam išduota garantija, ir pateikusių reikalavimą apmokėti pagal garantiją asmens statuso, duomenų apie vadovą, valdymo organus Juridinių asmenų registre ar kituose registruose.
18. Trečiasis asmuo atsiliepimu į kasacinį skundą prašo atmesti ieškovės kasacinį skundą, priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Atsiliepime nurodomi šie argumentai:
 - 18.1. Lietuvos apeliacinis teismas civilinėje byloje Nr. e2A-212-407/2020 nors ir pasisakė dėl ieškovės teisės į garantiją, tačiau nesprendė, ar ieškovė tinkamai įgyvendino garantijos sąlygas, neįpareigojo atsakovės sumokėti garantijoje nurodytą sumą, nevertino sumos dydžio ir reikalavimo pagrįstumo. Vien konstatavimas, kad ieškovė turi teisę į garantiją, nesukūrė atsakovei pareigos išmokėti garantijoje nurodytą sumą bei neeliminuoja ieškovės pareigos laikytis garantijoje nurodytų sąlygų. Todėl ši byla neturi prejudicinės galios nagrinėjamu atveju.
 - 18.2. Ieškovė kasaciniame skunde nurodo, kad Šiaulių apygardos teismas, Lietuvos apeliacinis teismas ignoravo būtent Lietuvos apeliacinio teismo, o ne Lietuvos Aukščiausiojo Teismo, civilinėje byloje [Nr. 2-647/2014](#) suformuotą praktiką. Taigi, ieškovės argumentas, kad teismų procesiniai sprendimai turėtų būti panaikinti kaip neteisėti, vadovaujantis [CPK](#) 346 straipsnio 2 dalies 2 punktu, yra nepagrįstas ir ieškovės kasacinis skundas dėl šios priežasties turėtų būti atmestas.
 - 18.3. Ieškovė klaidingai teigia, kad žemesnės instancijos teismai ignoravo Lietuvos apeliacinio teismo civilinėje byloje [Nr. 2-647/2014](#) suformuotą praktiką. Lietuvos apeliacinio teismo civilinės bylos [Nr. 2-647/2014](#) ir nagrinėjamos bylos faktinės aplinkybės nesutampa.
 - 18.4. Ieškovė, pateikusi reikalavimą atsakovei mokėti garantijoje nurodytą sumą, pateikė parašų ir antspaudų pavyzdžių kortelę. Tačiau, kaip pagrįstai nusprendė teismai, šie parašų ir antspaudų pavyzdžių kortelė nėra tinkamas dokumentas, patvirtinantis, kad reikalavimą pasirašęs V. A. turėjo teisę pasirašyti ieškovės vardu.
 - 18.5. Priešingai nei teigia ieškovė, atsakovė tinkamai vykdė bendradarbiavimo ir kooperavimosi pareigą. Dar 2018 m. gegužės 8 d. atsakovė pateikė ieškovei atsakymą, kuriame nurodė, kad ieškovės reikalavimas yra atmestas dėl neatitikties garantijos sąlygoms, ir paaikšino ieškovei, jog nepateiktas ieškovės patvirtinimas, įrodantis ieškovės vardu įgalioto asmens reikalavimo pasirašymą.
 - 18.6. Laikydamosi sutarčių teisės principo, kad teisėtai sudaryta ir galiojanti sutartis jos šalims turi įstatymo galią, ieškovė pagal garantiją turėjo pateikti būtent tokius dokumentus, kurių buvo prašoma garantijoje.
 - 18.7. Atsakovė neturėjo pareigos mokėti ieškovei garantijoje nurodytos sumos dar ir dėl to, kad ieškovė nepatyrė nuostolių. Ieškovė, reikalaujama sumokėti garantijoje nurodytą sumą, turėjo pateikti įrodymus, pagrindžiančius, kad ji realiai patyrė nuostolius, nurodyti, kokia tiksliai yra jos patirtų nuostolių suma. Neįrodžius nuostolių ir jų dydžio, atsakovei nekyla pareiga išmokėti garantijoje nurodytos sumos vien tik remiantis ta aplinkybe, kad trečiasis asmuo nevykdė įsipareigojimų pagal sutartį.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl garantijos sampratos ir garantijos vykdymo sąlygų

19. [CK 6.90 straipsnio](#) 1 dalis garantiją apibrėžia kaip vienašalį garanto įsipareigojimą garantijoje nurodyta suma visiškai ar iš dalies atsakyti kitam asmeniui – kreditoriui, jeigu asmuo – skolininkas prievolės neįvykdys ar ją įvykdys netinkamai, ir atlyginti kreditoriui nuostolius tam tikromis sąlygomis (skolininkui tapus nemokiam ir kitais atvejais).
20. Garantijos, kaip ir kitų prievolių užtikrinimo būdų ([CK 6.70 straipsnis](#)), pagrindinė paskirtis – užtikrinti kreditoriaus teisių apsaugą, kad prievolė, kurią prisiėmė pagrindinis skolininkas, bus įvykdyta ir kreditorius dėl neteisėtų skolininko veiksmų nepatirs nuostolių (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. liepos 5 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-352-219/2016](#), 26 punktas).
21. Kasacinis teismas, aiškindamas aptariamo instituto esmę, savo praktikoje išskyrė dvi mokėjimo garantijų rūšis: nepriklausomą garantiją (garantijos pagal pirmą pareikalavimą) ir paprastą (sąlyginę) garantiją (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2006 m. sausio 5 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-7-2/2006; 2012 m. lapkričio 29 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-537/2012 ir kt.).
22. Paprastosios (sąlyginės) garantijos atveju garantija užtikrinto sandorio neįvykdymas yra iš tokios garantijos kylančios garanto prievolės atsiradimo sąlyga. Dėl to garantas kreditoriui atsako tik tada, jeigu skolininkas prievolės, už kurią garantuojama, neįvykdo arba ją įvykdo netinkamai, o garanto prievolė priklauso nuo pagrindinės prievolės sąlygų, neįvykdymo apimtys ir kitų iš pagrindinės prievolės turinio kylančių aplinkybių ([CK 6.90 straipsnio](#) 1 dalis) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. lapkričio 29 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-537/2012](#); 2016 m. liepos 5 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-352-219/2016](#), 28 punktas; 2017 m. liepos 21 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-323-421/2017](#), 19 punktas).
23. Esant nepriklausomai garantijai (garantijai pagal pirmą pareikalavimą), iš jos kylantis garanto įsipareigojimas nepriklauso nuo pagrindinės prievolės, kurios įvykdymui užtikrinti garantija yra išduota ([CK 6.90 straipsnio](#) 2 dalis). Tokią garantiją išdavęs subjektas, gavęs kreditoriaus reikalavimą, privalo išmokėti garantijoje nurodytą sumą remdamasis tik garantijos vykdymo sąlygomis ir nevertindamas pagrindinės prievolės įvykdymo (neįvykdymo). Nepriklausomos garantijos (garantijos pagal pirmą pareikalavimą) pavyzdys – banko garantija, pagal kurią bankas ar kita kredito įstaiga (garantas) raštu įsipareigoja sumokėti skolininko kreditoriui nustatytą pinigų sumą pagal kreditoriaus reikalavimą ([CK](#)

[6.93 straipsnio](#) 1 dalis). Garanto prievolė, atsirandanti iš nepriklausomos garantijos (garantijos pagal pirmą pareikalavimą), pagal savo pobūdį yra savarankiška, t. y. jai būdingas savarankiškumas nuo užtikrintos pagrindinės prievolės (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. liepos 5 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-352-219/2016](#), 29 punktas; 2018 m. spalio 31 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-470-687/2018](#), 30 punktas; 2021 m. gruodžio 22 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-324-684/2021](#), 28 punktas).

24. Nagrinėjamo ginčo esmė – atsakovės, kaip garanto, pareigos sumokėti ieškovei garantijos išmoką, trečiajam asmeniui neįvykdžius įsipareigojimų ieškovei, įvykdymas. Galiojantis teisinis reglamentavimas nustato, kad garantas turi teisę atsisakyti tenkinti kreditoriaus reikalavimą, jeigu reikalavimas ar prie jo pridėti dokumentai neatitinka garantijos sąlygų arba pateikti pasibaigus garantijos terminui. Apie atsisakymą tenkinti reikalavimą garantas nedelsdamas turi pranešti kreditoriui ([CK 6.92 straipsnio](#) 4 dalis).
25. Kasacinio teismo praktikoje pripažįstama, kad garantija nustatyto įsipareigojimo įvykdymas sukelia tiesioginius turtinius padarinius garantui, todėl jo pareiga mokėti garantijos sumą kyla tik tada, kai yra įvykdomos visos garantijoje nurodytos jos vykdymo sąlygos. Griežtas garantijos sąlygų laikymasis užtikrina tinkamą garanto vienašalių įsipareigojimų įgyvendinimą, kreditoriaus teisėtus lūkesčius gauti garantijos sumą, civilinių teisiųjų santykių aiškumą bei stabilumą, nes visiems jų dalyviams garantuojamas teisinis tikrumas, kad tik egzistuojant visoms nurodytoms aplinkybėms garantija atliks savo kaip prievolės užtikrinimo priemonės funkciją. Taigi kreditorius, norėdamas gauti garantijoje nurodytos prievolės įvykdymą iš garanto, visais atvejais privalo atlikti garantijoje nurodytus veiksmus – kreiptis į garantą raštu, įrodyti pagal garantiją reikalaujamų aplinkybių egzistavimą ar nebuvimą, pateikti tai įrodančius dokumentus ir panašiai. Jeigu kreditoriaus reikalavimas ar prie jo pridėti dokumentai neatitinka garantijos vykdymo sąlygų, tai garantas turi teisę atsisakyti tenkinti kreditoriaus reikalavimą ([CK 6.92 straipsnio](#) 4 dalis) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. lapkričio 29 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-537/2012](#); 2016 m. liepos 5 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-352-219/2016](#), 31–32 punktai; 2017 m. liepos 21 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-323-421/2017](#), 21–22 punktai).
26. Tais atvejais, kai ginčas kyla tarp garanto ir kreditoriaus, kai kreditoriui pareikalavus garantas atsisako įvykdyti savo prievolę pagal garantijos sutartį ir kreditorius ginčija tokį garanto atsisakymą ir prašo teismo įpareigoti garantą įvykdyti jo prievolę, teismas turi nagrinėti (priklausomai nuo ieškinio pagrindo): ar kreditoriaus reikalavimas ar prie jo pridėti dokumentai atitinka garantijos sąlygas ([CK 6.92 straipsnio](#) 4 dalis), ar pateikti nepasibaigus garantijos terminui, taip pat ar nebuvo [CK 6.92 straipsnio](#) 5 dalyje nurodytų aplinkybių, leidžiančių garantui nevykdyti prievolės (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. gegužės 28 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-295/2014](#)).
27. Bylą nagrinėję teismai nustatė, kad trečiasis asmuo sutartinės prievolės ieškovei įvykdymui užtikrinti (trečiasis asmuo įsipareigojo parengti žvyrkelių kapitalinio remonto techninius darbo projektus, atlikti projektų valdymo priežiūrą ir darbus) pateikė atsakovės garantiją, kuria atsakovė garantijoje nustatytomis sąlygomis neatšaukiamai įsipareigojo sumokėti garantijos gavėjai – ieškovei – ne daugiau kaip 518 308,50 Eur per 10 darbo dienų, gavusi pirmą raštišką ieškovės reikalavimą mokėti, patvirtinantį, kad trečiasis asmuo neįvykdė sutartinių įsipareigojimų. Atsakovė atsisakė sumokėti garantijos išmoką argumentuodama tuo, kad ieškovė nepateikė patvirtinimo, jog reikalavimą pasirašęs asmuo yra įgaliotas pasirašyti ieškovės vardu. Atsakovės teigimu, ieškovė 2017 m. gegužės 18 d. sutarties sąlygų įvykdymo garantija Nr. G-09-VY-347873 buvo informuota, kad reikalavimus ir kitus raštiškus pranešimus garantijos gavėjas turi pateikti garantui kartu su gautu savo banko patvirtinimu, jog pasirašęs asmuo yra įgaliotas pasirašyti garantijos gavėjo vardu; ieškovės pateikta A B „Swedbank“ parašų ir antspaudo pavyzdžių kortelė nėra ieškovės banko patvirtinimas, kad reikalavimą pasirašęs asmuo turi įgaliojimus pasirašyti ieškovės vardu. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismai, atmesdami ieškovės reikalavimus, pritarė atsakovės pozicijai.
28. Ieškovė kasacinį skundą motyvuoja tuo, kad ji, laikydamasi garantijos sąlygų, pateikė atsakovei tinkamus dokumentus (išduodamus ieškovės banko), patvirtinančius, jog ieškovės reikalavimą atsakovei pasirašė turintis tokią teisę asmuo, t. y. tas pats asmuo – laikinai einantis direktoriaus pareigas V. A., nurodytas AB „Swedbank“ parašų ir antspaudo pavyzdžių kortelėje. Tokiu būdu ieškovė teigia, kad jos pateikta parašų ir antspaudo pavyzdžių kortelė, suformuota ieškovės banko AB „Swedbank“ blanke, ir yra dokumentas, kurį privalu pateikti pagal sutarties sąlygų įvykdymo garantiją.
29. Teisėjų kolegija, susipažinusi su teismų procesinių sprendimų turiniu, nustatė, kad bylą nagrinėję teismai, vadovaudamiesi AB „Swedbank“, kaip ieškovės banko, klientų aptarnavimo ir paslaugų teikimo bendrųjų sąlygų 3.2.6. papunkčiu, paslaugų ir operacijų įkainių 27 dalies 3.7 papunkčiu, 29 dalies 4 punktu, padarė išvadą, jog ieškovės pateiktas dokumentas iš esmės skiriasi nuo atsakovės reikalaujamo ieškovės banko patvirtinimo savo paskirtimi. Be to, parašų ir antspaudo pavyzdžių kortelė yra datuojama 2017 m. lapkričio 27 d., ir nėra žinoma, ar šiame dokumente nurodytų asmenų parašai galiojo iki garantijos išmokos pareikalavimo. Todėl teismai nusprendė, kad atsakovė pagrįstai netenkina ieškovės reikalavimo sumokėti garantinę išmoką. Teisėjų kolegija konstatuoja, kad pirmiau nurodyti teismų argumentai nelaikytini pakankamais tam, kad paneigtų atsakovės, kaip garanto, prievolę.
30. AB „Swedbank“ klientų aptarnavimo ir paslaugų teikimo bendrųjų sąlygų 3.2.6 papunktyje nustatyta, kad klientas, pateikdamas bankui prie savo sąskaitos parašų ir antspaudo pavyzdžių kortelę, kartu patvirtina bankui, kad parašų ir antspaudo pavyzdžių kortelėje nurodyti asmenys turi tinkamus įgalinimus kliento vardu pateikti bankui nurodymus, gauti informaciją apie sąskaitoje atliktas operacijas bei kliento vardu atlikti kitus parašų ir antspaudo pavyzdžių kortelėje nurodytus veiksmus. Be to, tokiu atveju klientas, patvirtindamas parašų ir antspaudo pavyzdžių kortelę, taip pat patvirtina minėtoje kortelėje esančių parašų ir antspaudo pavyzdžių, kuriais bus tvirtinami bankui pateikiami nurodymai. Paslaugų ir operacijų įkainių 27 dalies 3.7 papunktyje „Kliento mokėjimo reikalavimo perdavimas“, 29 dalies 4 punkte „Parašų ir antspaudo pavyzdžių patvirtinimas“ nurodyti ieškovės banko AB „Swedbank“ aptartų paslaugų, teikiamų klientui, įkainiai.
31. Kaip matyti iš minėtų klientų aptarnavimo ir paslaugų teikimo bendrųjų sąlygų, paslaugų ir operacijų įkainių nuostatų, jos yra skirtos kliento (ieškovės) ir banko (AB „Swedbank“) santykiams reguliuoti – klientas informuojamas, kokias paslaugas ši kredito įstaiga teikia klientams ir kokiais įkainiais, konkrečiai – už tam tikrą atlygį AB „Swedbank“ tvirtina parašų ir antspaudo pavyzdžius, perduoda kliento mokėjimo reikalavimą. Tačiau vien aplinkybės dėl skirtingų ieškovės banko paslaugų teikimo nustatymas, priešingai nei nusprendė teismai, negali nulemti vienareikšmės išvados, kad ieškovės atsakovei pateikta parašų ir antspaudo pavyzdžių kortelė yra netinkamas dokumentas pagal sutarties sąlygų įvykdymo garantiją.
32. Teismams pripažinus ieškovės pateikto dokumento neatitiktį atsakovės reikalaujamam dokumentui, byloje nesiaiškinda, ar valstybėje veikiančiame finansinių įstaigų sektoriuje egzistuoja dokumentas, ir kokios jis formos, kuris būtų pripažintas tinkamu įrodinėjant sutartyje nustatytą ieškovės, kaip garantijos gavėjos, banko patvirtinimą, jog pasirašęs asmuo yra įgaliotas pasirašyti garantijos gavėjos vardu. Taip pat byloje nebuvo tirta, kokius būtinus rekvizitus privalo turėti ieškovės banko patvirtinimas, jog pasirašęs asmuo yra įgaliotas pasirašyti garantijos gavėjos vardu, ar toks dokumentas ir ieškovės atsakovei pateiktas dokumentas turi principinių skirtumų. Byloje nevertinta, ar ieškovės bankas apskritai išduoda tokios formos ir turinio dokumentą, kuris atitiktų atsakovės reikalavimus, jei neišduoda – ar atsakovė galėjo teikti garantiją su reikalavimu pateikti ieškovės banko parašų patvirtinimą, o trečiasis asmuo pasirinkti atsakovę kaip savo įsipareigojimų įvykdymo garantą.
33. Akcentuodami ieškovės banko teikiamą paslaugą – kliento mokėjimo reikalavimo perdavimą, kaip įrodymą, pagrindžiantį netinkamą ieškovės pareigos pagal sutarties sąlygų įvykdymo garantiją atlikimą, – teismai nenustatinėjo, nevertino šios paslaugos paskirties, jos suteikimo sąlygų, sąsajos su atsakovės reikalaujamu parašų patvirtinimo dokumentu, o apsiribojo tik formaliu konstatavimu, kad ieškovės pateiktas dokumentas neatitiko garantijos sąlygų.

34. Nenustatę šių aplinkybių, pirmosios ir apeliacinės instancijos teismai tinkamai neužbaigė įrodinėjimo proceso, tuo pažeisdami įrodinėjimo ir įrodymų vertinimo taisykles ([CPK 176, 185 straipsniai](#)), todėl byla galėjo būti išspręsta netinkamai.
35. Teisėjų kolegija pažymi ir tai, kad, neišsiaiškinę minėtų aplinkybių, teismai negalėjo vertinti, jog ieškovė byloje neneigė netinkamo dokumento pateikimo, tačiau neva ši pažeidima ji vertino kaip formalu. Ieškovė teismams pateiktuose procesiniuose dokumentuose nuosekliai laikėsi pozicijos, kad ji atsakovei pateikė tinkamus dokumentus, atitinkančius garantijos salvas. Byloje nesant apibrėžtos atsakovės reikalaujamos parašų patvirtinimo formos, ieškovės argumentas dėl jos pateiktos parašų ir antspaudų pavyzdžių kortelės formalių neatitikimų turėjo būti traktuojamas kaip papildomas, patvirtinantis ieškovės dėstomą poziciją, o ne reiškiantis pripažinimą, kad ji atsakovei pateikė dokumentą, nenurodytą sutarties sąlygų įvykdymo garantijoje.

Dėl bylos procesinės baigties

36. Apibendrinama tai, kas išdėstyta, teisėjų kolegija konstatuoja, kad tik nustačius šios nutarties 32, 33 punktuose minėtas aplinkybes būtų galima spręsti dėl atsakovės veiksmų atsisakius tenkinti ieškovės reikalavimą sumokėti garantinę išmoką teisėtumo. Šios nutarties 32, 33 punktuose nurodytų aplinkybių nustatymas nepriskiriamas kasacinio teismo kompetencijai, nes jis nėra susijęs su teisės taikymu: kasacinis teismas yra saistomas pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų nustatytų aplinkybių ([CPK 353 straipsnio 1 dalis](#)). Šias aplinkybes gali nustatyti apeliacinės instancijos teismas ([CPK 320 straipsnis](#)), todėl dėl šios nutarties 34 punkte nurodyto pažeidimo skundžiamą apeliacinės instancijos teismo nutartį naikina ir byla perduodama apeliacinės instancijos teismui nagrinėti iš naujo ([CPK 359 straipsnio 1 dalies 5 punktas](#)).
37. Kiti kasacinio skundo argumentai vertintini kaip neturintys įtakos skundžiamos apeliacinės instancijos teismo nutarties teisėtumui ir vienodos teismų praktikos formavimui, todėl teisėjų kolegija dėl jų nepasisako.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

38. Kasaciniam teismui nusprendus, kad byla perduotina iš naujo nagrinėti, šių bylinėjimosi išlaidų paskirstymo klausimas paliktinas spręsti apeliacinės instancijos teismui ([CPK 93 straipsnis](#)).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 5 punktu, 362 straipsniais,

n u t a r i a :

Lietuvos apeliacinio teismo 2021 m. gruodžio 7 d. nutartį panaikinti ir bylą perduoti iš naujo nagrinėti Lietuvos apeliaciam teismui. Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai

Alė Bukaviniene

Virgilijus Grabinskas

Gediminas Sagatys